

kolektiv autorů

Městská knihovna Velké Meziříčí slaví 121 let své existence

ÚVOD

Tato praktická příručka je určena zájemcům, kteří chtějí nahlédnout minulost, přítomnost i budoucnost knihovny z nejrůznějších úhlů pohledu. Tento systematický a kompletní přehled vznikl na základě mnohaleté pilné badatelské práce autorského kolektivu... No, dobře. S pravdou ven. Nejde o vědeckou publikaci plnou vyčerpávajících a bezesbýtku ověřených fakt. Jedná se pouze o článek bez přehnaných ambicí. Není a ani nemůže být bezchybný a všeobjímající. Vždyť má toliko zlehka a v náznamech připomenout instituci, do jejíž dveří poprvé vstoupili naši předci již před 121 lety. A že se tváří jako kniha? Jak jinak, když jde o knihovnu! Prolistujeme tedy společně pár kapitol...

1. KAPITOLA

Nealáme kufry, nýbrž krabice!

Roku 1889 zakládající Jednota přátel mládeže usídlila knihovnu v budově měšťanské školy (dnešní České spořitelny). Následovalo velmi svižné škátule, škátule hejbejte se! V roce 1905 se chodilo pro četbu na Obecník. Jiráskova městská

veřejná knihovna zabírala roku 1921 první patro okresního soudu (dnešní staré radnice). *Stěhovali jste někdy domácí knihovničku?* Inu, 1924 národní škola, 1931 radnice, 1935 Obecník, 1937 chudobinec, 1950 radnice. Jen o rok později opět na Obecník jako okresní lidová knihovna. Rok 1960 konečně usadil utmácené knihovnice v zrekonstruovaném Domě osvěty na Náměstí 11. Do krabic a přepravek se knihy naposledy rovnaly v zimě 2003. Harcovaly o dům dál. V lednu 2004 uvítaly své čtenáře na stávající adrese Poštovní 22.

2. KAPITOLA

Knihovníci, knihovnice – a kdo více?

Není s podivem, že prvními knihovníky byli muži. Roku 1921 potkáváme mezi regály Aloise Jakeše, o pár let později Františka Štěpánka, kolem 2. světové války Antonína Kvasničku. Poté je zcela vytlačily ženy: v první polovině 50. let Jindřiška Hradecká, od druhé půle Libuše Pišínová. Ta roku 1980 vede kolektiv ve složení Jana Brabcová, Alena Dohnalová,

Zdena Novotná. O čtyři roky později je vedoucí již Jarmila Velebová a knihovnicemi A. Dohnalová a Z. Novotná, nováčkem Jaroslava Šumpelová. Roku 1991 se stala knihovna příspěvkovou organizací města. Za výpůjčními pulty toho času potkáváte ředitelku J. Velebovou, knihovnice A. Dohnalovou, J. Šumpelovou, Miladu Holečkovou, Sylvii Sagánkovou. Od roku 2002 zastává místo ředitelky Mgr. Ivana Vaňková. V půjčovnách se o vás starají J. Šumpelová, S. Sagánková a Jana Oberreiterová. Za Bc. Jitku Matějčkovou na mateřské dovolené nastoupila letos Mgr. Božena Sedláková. A kdo více? Uklízečka! Otěže péče o objekt a okolí převzala před pár lety od Anny Burešové Marie Švihálková. A kdo více? Účetní! Dlouhý čas Věra Chmelařová. Dnes externí firma. Zato byl před dvěma lety zaměstnan posel, administrativní a spisový pracovník. Zuzana Úlovcová také předala na čas povinnosti Martinu Pácalovi. Všichni zde zmínění i opomenutí (snad se nebudou ani jedni hněvat) svou práci, obětavostí i pilí pomáhají táhnout pověstnou káru stále dál.

Současný tým (zleva) M. Pácal, B. Sedláková, I. Vaňková, J. Šumpelová, M. Švihálková, J. Oberreiterová, S. Sagánková. Foto: Iva Horká

3. KAPITOLA

Statistika nuda je, má však ceněné údaje.

Zdá se, že statistické výkazy provázejí knihovny od pradávna. Nahlédněme do dvou z nich.

Roku 1925 vlastní naše veřejná knihovna obecní 2 378 knih a časopisů. 358 svazků přibýlo koupí i darem, 23 ztraceno a 8 vyřazeno. 11 425 svazků půjčeno bez poplatku některému z 312 čtenářů.

Roku 2009 máme 42 230 knihovních jednotek, 73 docházejících periodik, 1 425 přírůstků a 648 úbytků, 1 780 registrovaných uživatelů, 37 238 všech návštěvníků, 2 088 internetových brouzdalů, 6 197 on-line hostů, 96 202 výpůjček, 353 vyřazených požadavků meziknihovní výpůjční služby, 923 svazků výpůjčních souborů, 28 odborných konzultací, 33 kulturních akcí, 28 vzdělávacích akcí, 7 327 návštěv webových stránek, 8 473 vstupů do elektronického katalogu...

4. KAPITOLA

Spletitými cestami.

Jedna z nejčastějších otázek veřejnosti: „A co tam v úterky a čtvrtky děláte, když je zavřeno?“ Leccos, ale především zpracováváme knihy. Jejich cesta ke čtenářům není zrovna jednoduchá. Nejdříve je musíme získat. Máme na výběr z několika pěšinek. Jednou z nich je nákup v kamenném knihkupectví,

druhou výběr z beden přivážených přímo k nám distributory. Dále volíme z nepřehledných internetových možností. Po léta získáváme kvalitní českou literaturu zdarma v rámci projektu Česká knihovna. V neposlední řadě jsme občas potčení darem od občanů i institucí. Po zvážení, co vybrat, co objednat, co oželeť, nakoupíme. Samozřejmě, že nejraději bychom získali všechno, všechno, VŠECHNO. Bohužel ani peněžní prostředky ani kapacita knihovny to neumožňují. Katalogizátorka poté musí knihy zpracovat. Systematicky, věcně i tematicky rozpitvat a vložit do elektronického systému. To proto, abyste si o nich mohli přečíst, kdo je vydal, kolik stály, kolik mají stran, o čem jsou a kde je u nás najdete. Takže honem zkatalogizovat, potom označit, zabalit a alou ke čtenářům! Nebo raději listujete novinami a časopisy? Ty se musí také nejprve vybrat, pořádit, zpracovat. Ale to je jiná kapitola...

5. KAPITOLA

Pořádek dělá přátele.

A proto i vztah knihovny a uživatelů jejich služeb vždy svazovala jasně daná pravidla hry. Ta současná platí od 1. 1. 2009 a nesou název Knihovní řád MěK VM. Pro jeho znění budou tyto řádky lahůdkou. Následuje totiž několik ustanovení z jeho předchůdců. „Přihláška se obnovuje vždy k 1. lednu každého

roku. Předplatné půjčovního na jeden kalendářní rok je 10 Kčs, studující, důchodci a učni 5 Kčs. Za první upomínku zaplatí čtenář 1 Kčs.“ Ještě hlouběji v minulosti nalezneme perly: „Knihy se půjčují toliko na legitimaci čtenářům od 14 let. Doporučuje se, aby pro knihy se neposílaly dítky školou povinné. Na jednu legitimaci půjčují se toliko 2 knihy. Čtenář nepřijímá výpůjčených knih osobám jiným. Vypukne-li v domácnosti nakažlivá choroba, jest třeba oznámiti to ihned knihovnickovi.“

6. KAPITOLA

Péči máme v krvi.

Také tradičně neopocováváme toliko své čtenáře, ale staráme se i o knihovnický dorost. Již za působení na Obecníku jsou před jeho okny s nástěnkami propagujícími dobré čtení vyfoceni praktikanti z Osvětové školy Brno. Dodnes u nás potkáváte poměrně často naše budoucí kolegy na praxi. Starostlivost byla však taktéž tradičně směřována na knihovnický dobrovolný v malých vesnických místních knihovnách. V 50. letech poskytovány odborné služby 60 MK, v 80. letech 22. Roku 1996 se staly přímo pobočkami MK Lhotky a MK Mostiště. O rok později MK Olší nad Oslavou. Po celorepublikové změně systému péče o tyto drobečky u nás zůstalo kromě 3 poboček dalších 9 obslu-

hovaných MK. Budili jsme značné podivení, že nemáme tzv. regionální funkce, pomáháme. Vždyť péči máme v krvi. Nebylo to vždy lehké, jak dokladuje následující pošta: „... rád bych plán činnosti vyplnil, ale já tomu nerozumím, co v knihovně je, to je, výpůjčky vedu, ale v takových plánech se nevyznám, já už jsem starý, a ti mladí jsou zas chytří, ti do knihovnictví nechťejí... čest práci.“ A druhá roztomilost nebývalá: „V r. 1947 se přistěhoval do naší obce řídící, který v místnosti knihovny umístil pračku se ždímačkou. Častým praním s párou se ničí vazba knih. Dále si z této místnosti udělal sklad svých soukromých věcí... A v létě dokonce kuchyň. Prosím proto OLK, aby proti tomu zakročila!“

Knihovna dříve.

Foto: archiv MěK VM

7. KAPITOLA

Snažíme se držet krok!

Již v roce 1996 převádíme výpůjční protokol do automatizovaného systému LANius, který po devíti letech vyměníme za dokonalejší verzi Clavius. Roku 1998 se prezentujeme ve virtuálním světě a zpřístupňujeme internet veřejnosti. Loni jsme zase spolupodávali celorepublikové setkání dobrovolných knihovníků ze zahraniční účasti. To proto, že MK Bory svým umem a také trochu díky naší letité pomoci získala titul Knihovna roku 2008. A letos nás velmi potěšili kolegové z Chebu a Blanenska, kteří právě zde chtěli načerpat inspiraci. Byli překvapeni donáškovou službou imobilním čtenářům i netradičními aktivitami. Ostatně ty tu mají tradici! Již roku 1968 knihovnice připravily pro děti tak zajímavé soutěže, že je přijal na Pražském hradě i sám prezident republiky. Nestáčí nám obvyklý Březen – měsíc knihy či říjnový Týden knihoven. I všechny ostatní měsíce rok co rok plní nejen soutěže, ale i kvízy, ankety, knihovní lekce, besedy o literatuře a besedy se spisovateli, křty knih, autorská čtení, výstavy, vernisáže... Najdou se i zvláštní příležitosti: Den a noc v knihovně, Den dětské knihy, Den zdravých zubů, Noc s Andersenem. Jednou jde o komorní chvíle pro pár hostů, jindy k nám přichází jedna školní třída za druhou, někdy nejšířší veřejnost.

8. KAPITOLA

Co vás vede, i nám se nepovede.

Ale ovšem, také máme slabší okamžiky. Kdo by se jimi však chlubil? Ale ať. Nejprve citujeme z dopisu, který obdržel v lednu

10. KAPITOLA

Maminka řikala: „Nezapomeň poděkovat!“

Městská knihovna se vždy těšila přízni osvědčených povětšinou mužů v čele obce, čehož je její dlouhá existence důkazem. O tom, že bez odborníků znalých věci by to nešlo, již řeč byla a dosvědčují to i následující rozhořčené řádky: „Knihovnik pečuje o své vzdělání četbou a považuje poznámku pana zemského inspektora za nemístnou. Knihovnictví mu není bezduchým zaměstnáním.“ Nelze opomenout ani ty, bez jejichž spolehlivé a dobré práce by všechno neběželo jako na drátkách. Jde o úředníky, řemeslníky, servis, instituce... V neposlední řadě, jakož i všem předešlým, poděkujeme lidem, kteří nepovažovali a nepovažují návštěvu knihovny za promarněný čas.

PŘÍLOHA č. 1

Do knížek se nečmárá!

Tuto výsadu mají jen knihovnice. Propiska, razítka, tiskátka, samolepky. Rozdělit knihy pro dospělé i děti na beletrii a naučnou literaturu. První razítko na rub titulního listu společně s vepsaným přírůstkovým číslem, další na stranu 17 a poslední na konec. A hned je jasné, komu kniha patří. Důležitý a nepostradatelný kód je také nalepen na posledním listu. Dokáže po pouhém přiložení

1945 jednatel zdejší knihovní rady od referenta obecních knihoven v Brně: „Ke svému ÚŽASU zjistil jsem při porovnání účetních dokladů, které také zasilám, tyto skutečnosti... 2. *Transportspesen: Doklady znění na 4 K, uvedeno 9 K!* 4. *Drucksachen: Uveden doklad 1/44 – a zatím je doklad označen 1/45!*... 5. *Hilfsarbeiten: To jediné souhlasí. Takovému vyučování přece nemohu předložit ministerstvu školství!*“ No, nevyjde to vždycky. Podívejme se na malér z roku 1985, ve kterém jsme ovšem byli nevině. „V poledne vnikla voda i do naší knihovny, když předtím zaplavila sklepy a chodbu. Po 14. hodině dvě pracovnice, které setrvaly v knihovně a zachraňovaly, co se dalo, musely pro stále stoupající vodu zavolat požárníky, kteří jim pomohli vylézt oknem po žebříku na auto. V prostorách bylo 0,5 m vody, která zničila zhruba 6 000 knih.“

9. KAPITOLA

A jedeme dál.

V současnosti poskytujeme veřejné knihovnické a informační služby v objektu bývalé mateřské školy, který prošel většími úpravami před stěhováním v roce 2003 a dílčími ve všech následných letech. Letošní rozsáhlejší rekonstrukce opět pozměnila tvář budovy. Nejviditelnější je barevná výmalba, ale nejdůležitější zbrusu nové kotle a radiátory. Budete-li procházet půjčovnou pro dospělé, půjčovnou pro děti a mládež, internetovou studovnou a čítárnou, výstavním sálem a vyběhnete i do zahradní čítárny, najdete mnohá další vylepšení. Člověk však musí při vši skromnosti spřádat sny a přání. Tím našim je nástavba, která by nám umožnila rozmach křídél. Jsme dost omezení prostorem, což pociťujeme každé, když pořádně větší či parádnější akci. Hlavně žádné stěhování (viz 1. kapitola!)

Knihovna nyní – půjčovna pro děti.

Foto: Ivana Vaňková

čtečky knihu hravě identifikovat. Bílou samolepkou se dvěma prvními písmeny příjmení autora nebo číslem oboru se značí díla pro dospělé. Ty ve skladu mají navíc žlutý proužek. Dětské publikace zdobí jedno písmeno nebo číslo na samolepkách bílých, žlutých, červených a zelených. Ty první si vyhradila beletrie pro mládež, druhé poezie, třetí pohádky a poslední příběhy. Pestré a přehledné. Také se vám zdá, že si tu knihovnice chvílemi hrají?

PŘÍLOHA č. 2

MĚSTSKÁ KNIHOVNA VELKÉ MEZIŘÍČÍ MÁ 121 LET! OD 12. 11. DO 10. 12. 2010

DOPŘEJEME VÁM

Podceněný ceník

Veškeré naše zpoplatněné služby výrazně zlevní.

SLADKÉ SNĚNÍ 12. 11.

Prohlídka budovy zahalené do

tmy a nejednoho překvapení. Zázračný dárek pro ty, bez jejichž pomoci se knihovna neobejde. **SOTEVŘENÝMA OČIMA. Roztroušený fotografický kvíz** Téměř detektivní pátrání po místech pořízených netypických záběrů. Nejdůležitější luštitelé si odnesou speciální čtenářské polštáře a deky. **NERUŠIT!** **Výstava perokreseb Oldřicha Inochovského** Slosování ankety **A vy mě také nerušte! při demisáži 10. 12. v 17.00. ČTU SI!** 6. 12. **Mikulášská psanička číst si bude...** Nejsou všechny baličky jen pro malé dětičky. **A to zdaleka není vše.** **Zkrátka: Dopřejeme vám sladké snění s otevřenými očima. A vy snad podotknete: Nerušit! Čtu si!**

kolektiv autorů

Městská knihovna Velké Meziříčí

text Mgr. I. Vaňková, 4. kapitola J. Šumpelová, příloha č. 1 S. Sagánková

odborná redakce Ing. Ivana Horká

výtiskárna Karel Charvát Velké Meziříčí

vydalo nakladatelství Velkomeziříčsko jako svou 1. publikaci

1. strana, vydání první a dozajista poslední, Velké Meziříčí 2010

Knihy žádejte na adrese: Městská knihovna, Poštovní 1392/22, 594 01 Velké Meziříčí.

Další informace o knihovně hledejte na internetové stránce: www.knihovnavm.cz.

Vzorovou prezentaci sestavila Ing. Ivana Horká. Máte-li o tuto formu celostránkové placené propagace vaší organizace zájem, kontaktujte mne přímo na telefonu 732 203 787.